

TEMAPLAN

for fysisk og psykisk udviklingshæmmede

Det gode hverdagsliv leves i Vejen Kommune

Vejen Kommune
Rådhuspassagen 3
6600 Vejten
E-mail: post@vejenkom.dk
www.vejenkom.dk

Fotos: Vejen Kommune,
Udarbejdelse: Social, Vejen Kommune
Lay out og tryk: Intern Service, Vejen Kommune
Antal: 300 stk.
Udgivet: August 2010
Ordrenr.: 00441

TEMAPLAN

for fysisk og psykisk udviklingshæmmede

Den overordnede vision er, at Vejen Kommune vil være en attraktiv erhvervs- og bosætningskommune, der skaber rammer og muligheder for trivsel, kvalitet og vækst.

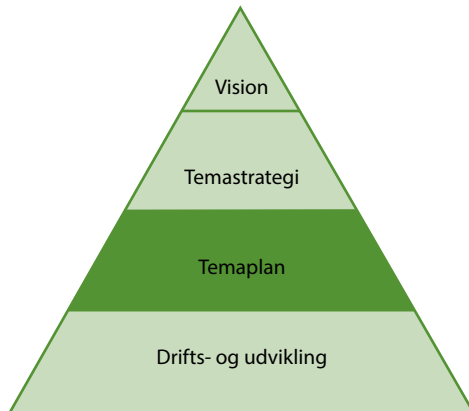
Det gode hverdagsliv leves i Vejen Kommune

Forord

Temaplan for fysisk og psykisk udviklingshæmmede er én ud af et antal temaplaner, som beskriver byrådets mål og indsatser indenfor kommunale aktivitetsområder. Temaplanerne indgår i en større sammenhæng, hvor kommunens vision er øverste niveau.

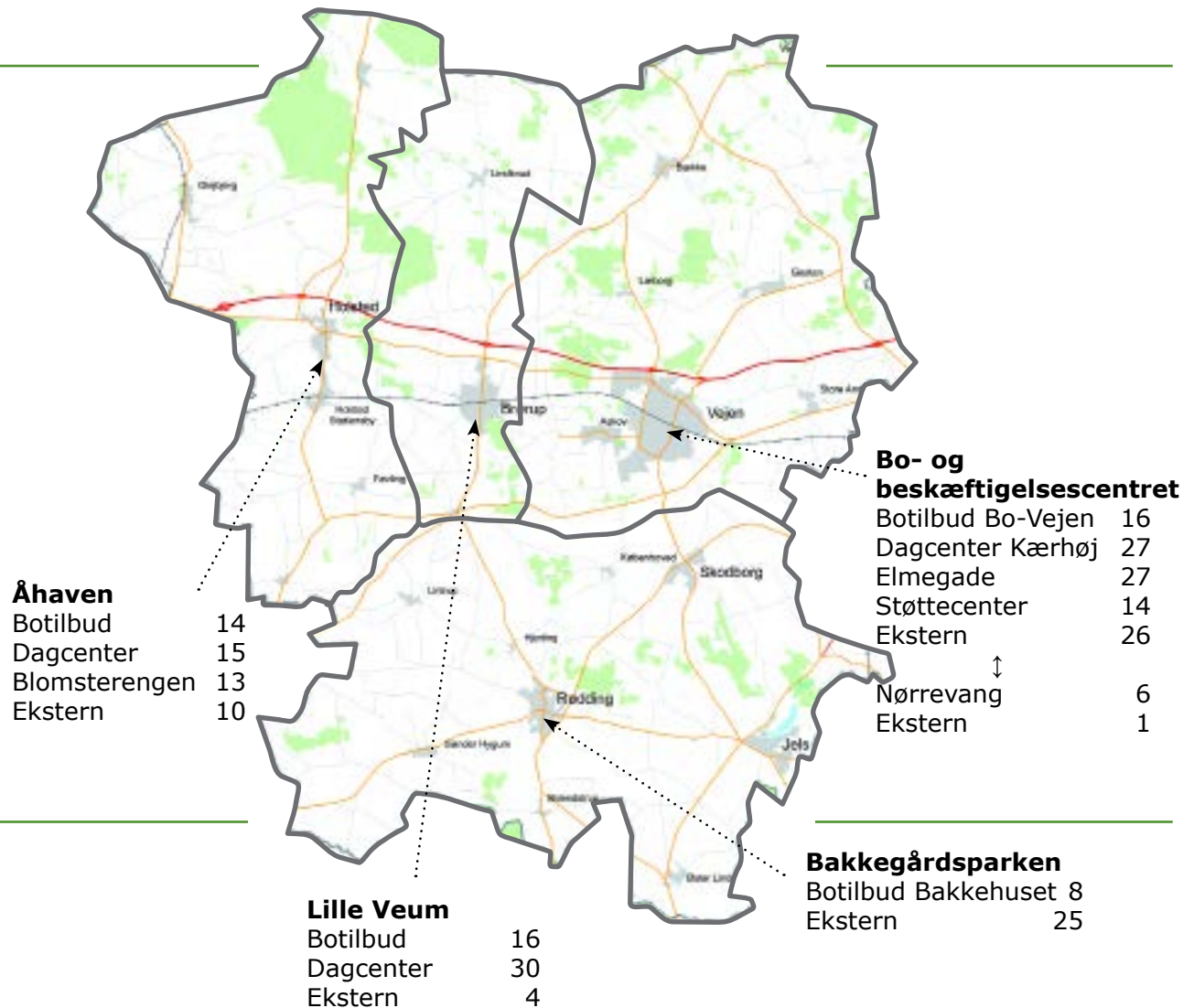
Denne temaplan omfatter primært mennesker med en medfødt og varig funktionsnedsættelse, der hæmmer deres fysiske og psykiske udvikling.

Fysisk og psykisk udviklingshæmmede er lige så forskellige og har lige så forskellige ønsker, behov og udfordringer i livet som alle andre. Men fælles for dem er, at de støder på udfordringer i forbindelse med deres handicap i hjemmelivet, fritidslivet og arbejdslivet.

Med udarbejdelse af temaplan for fysisk og psykisk udviklingshæmmede ønsker Vejen Kommune at signalere hvilke temaer og indsatser, der vurderes som centrale for udviklingen af kommunens tilbud for at skabe livskvalitet og rammer for voksne fysisk og psykisk udviklingshæmmede borgere i Vejen Kommune.

Målgruppen er personer med varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Lovgivningen, som regulerer botilbudsområdet, er servicelovens §§ 107 og 108, og dagcenterdelen er servicelovens §§ 103 og 104. Botilbuddene er opført i henhold til lov om almene boliger og støttede private andelsboliger.

Sociale institutioner i Vejen Kommune

Derfor udarbejder vi en temaplan for fysisk og psykisk udviklingshæmmede

Tilbud til fysisk og psykisk udviklingshæmmede er et kendt område for kommunen. Efter strukturreformen i 2007 har kommunen fået flere af de specialiserede opgaver indenfor dette serviceområde.

Kendetegnende er, at kommunen står overfor en række forskellige udfordringer.

Af faglige og ressourcemæssige årsager er det ønskeligt at fokusere og vurdere, hvor indsatsen skal prioriteres. Udfordringerne er beskrevet under hvert indsatsområde.

Udvalget for social og ældre besluttede i november 2008:

- at ledere og medarbejdere løbende opkvalificeres, så de fysisk og psykisk udviklingshæmmede, altid får en professionel betjening

- at der via løbende udvikling og tilpasning sikres gode og trygge bomuligheder, der i så stor en grad som muligt tager højde for den fysisk og psykisk udviklingshæmmedes aktuelle behov
- at der via løbende udvikling og tilpasning sikres fysisk og psykisk udviklingshæmmede mulighed for at vælge gode og egnede tilbud i det nære miljø i egen kommune
- at fysisk og psykisk udviklingshæmmede støttes i at få en dagligdag så tæt på det normale som muligt, herunder tilknytning til arbejdsmarkedet på særlige vilkår, og så vidt muligt bliver integreret i det normale samfundsliv.

Med udgangspunkt i udfordringerne på området og de politiske drøftelser i 2008 er der arbejdet videre med for-

mulering af overordnede mål og konkretisering af indsatsområder i forhold til kommunens tilbud til fysisk og psykisk udviklingshæmmede.

Temaplanen er udarbejdet i en længerevarende proces med arbejdsgrupper, medarbejderworkshop i efteråret 2009, interessentinddragelse generelt i foråret 2010 og politisk drøftelse af flere omgange i 2010 samt en høringsperiode i efteråret 2010.

Den 20. oktober 2009 blev der afholdt medarbejdermøde på Kærhøj. Den 7. april 2010 blev der afholdt brugermøde på Ll. Veum, og den 22. april 2010 blev der afholdt bor-

germøde på Kærhøj. Det umiddelbare indtryk fra brugermødet og borgermødet er en høj grad af tilfredshed med de ydelser, der leveres i dag.

De i temaplanen opstillede indsatsområder for udvikling er i god overensstemmelse med de udsagn og 5 indsatsområder, som ansatte, borgere og brugere har givet udtryk for på møderne.

Mange af de ønsker og udtryk, brugerne kom med, er meget konkrete og lige til at gå i gang med f.eks. skydning, biograf og bordtennis og vil blive iværksat.

Pejlemærker for udviklingen for fysisk og psykisk udviklingshæmmede

Overordnet mål er at sikre lige muligheder ud fra egne præmisser.

Det søges opnået ved følgende 5 indsatsområder:

1. Udvikle kommunens faglige kompetencer og tilbud til en ændret og mere uhomogen gruppe af fysisk og psykisk udviklingshæmmede.
2. Give de fysisk og psykisk udviklingshæmmede mulighed for at skabe egen identitet f.eks. gennem beskæftigelse.
3. Arbejde mod at ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede tilbydes en tryk og indholdsrig alderdom.
4. Tilbyde relevante fritidstilbud.
5. Udvikle kommunikationsformerne med de udviklingshæmmede.

Vejen Kommune arbejder med 5 indsatsområder indenfor udviklingen af området for fysisk og psykisk udviklingshæmmede i perioden 2010 - 2014.

Det vil vi nå

Indsatsområde 1:

Udvikle kommunens faglige kompetencer og tilbud til en ændret og mere uhomogen gruppe af fysisk og psykisk udviklingshæmmede.

Der fødes færre 'klassisk' udviklingshæmmede med f.eks. Downs Syndrom, men der er en stigning i borgere, som får en mere specifik diagnose, som f.eks. asperger syndrom, autisme og ADHD.

Nogle fra denne uhomogene målgruppe er fysisk og verbalt udadreagerende.

Derudover dukker flere unge op, som ikke magter at leve et "normalt" liv. De er i forhold til de personer, vi i traditionel forstand betragter som værende fysisk og psykisk udviklingshæmmede, velfungerende men har et varigt socialt handicap.

Kendetegnende er, at de ikke er i stand til at tage ansvar for eget liv, men de føler selv, at de er velfungerende - især i forhold til andre fysisk og psykisk udviklingshæmmede. Derfor er denne gruppe borgere svære at betjene sammen med andre fysisk og psykisk udviklingshæmmede.

Personalet har behov for at videreudvikle og udveksle viden og kompetencer i forhold til den uhomogene gruppes problemstillinger og varetagelse af deres behov.

Målet er i første omgang ved efteruddannelse på tværs af kommunens tilbud at have bedre forudsætninger for så vidt muligt at kunne rumme denne gruppe brugere i de eksisterende tilbud. I første omgang i forhold til hjemmevejledningen.

Målet er desuden, at analysere behovet for eventuelt på sigt at ændre i kommunens botilbud til denne gruppe.

Der dukker flere unge op som ikke magter at leve et "normalt" liv

Det vil vi gøre ved:

1. Skabe et netværk, øge vidensdeling på tværs af kommunens tilbud samt analysere behov og muligheder for på længere sigt at tilbyde relevante boformer til målgruppen

Konkret vil vi:

- Ledergruppen vil primo 2010 nedsætte en arbejdsgruppe bestående af medarbejdere fra kommunens tilbud.
- Arbejdsgruppen skal udarbejde forslag til på tværs af kommunes tilbud at skabe et netværk blandt hjemmehjælperne, der har særlig viden i.f.t. den uhomogene gruppe, for at opkvalificere arbejdet med denne gruppe.
- Arbejdsgruppen skal desuden vurdere behovet for yderligere viden hos personalet generelt.
- Arbejdsgruppen skal analysere behovet for relevante boformer.

Vi vil følge op ved:

- Arbejdsgruppens afrapportering skal forelægges ledergruppen i andet halvår 2011.

Indsatsområde 2:

Give de fysisk og psykisk udviklingshæmmede mulighed for at skabe egen identitet f.eks. gennem beskæftigelse.

Alle har brug for at skabe deres egen identitet. Mange i normalbefolkningen skaber en del af denne identitet gennem deres arbejde.

Mange udviklingshæmmede har et ønske om beskæftigelse, der ligner det, de kender fra deres familie og øvrige netværk, og gerne med mulighed for praktik på almindelige arbejdspladser.

Alle har brug for at skabe egen identitet også fysisk og psykisk udviklingshæmmede

Udviklingshæmmede har ikke samme mulighed for at få en arbejdsidentitet på det normale arbejdsmarked. For enkelte er det muligt med støtte. For de fleste er målrettede beskæftigelsestilbud på dag- og aktivitetscentre relevante.

Udfordringen er, at

- give den enkelte en tidsstruktur – noget at stå op til
- give den enkelte oplevelser – sociale samvær via beskæftigelse
- give den enkelte personlig status og social identitet – at bidrage med noget af værdi
- kræve en aktivitet.

Ikke alle har behov for en egentlig arbejdsidentitet med et arbejdsliv, men vil, hvis de får muligheden, kunne dyrke deres interesser som beskæftigelse og på den baggrund kunne skabe egen identitet.

I kraft af deres handicap, hvor de ofte har fået tilkendt en pension, har de ikke samme behov for en indtægt fra et egentligt arbejde. Dette giver mulighed for at kunne udnytte den 'frisætning', der kan være ved ikke at skulle ud på arbejdsmarkedet, men at kunne dyrke sine interesser som en beskæftigelse.

Målet er at give borgeren indhold i livet set ud fra borgers synsvinkel.

Det vil vi gøre ved:

1. Igangsætte kompetenceafklaringsforløb for relevante udviklingshæmmede med henblik på tilknytning til det ordinære arbejdsmarked.

Afklaring handler om at finde ud af, hvad den enkelte kan og vil i forhold til de tilbud, der er mulige. Der udarbejdes realistiske, konkrete og tidsbestemte planer for, hvilke jobs der er tilgængelige for den udviklingshæmmede.

Forløbene skal afklare den udviklingshæmmedes personlige, sociale og faglige kompetencer.

Forløbene skal give realistiske bud på, hvilke beskæftigelsesmuligheder der er på det ordinære arbejdsmarked.

Konkret vil vi:

- Udarbejde fælles inspirationsmateriale til brug for afklaring i forhold til muligheder for beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked. Materiale rettet mod medarbejderne, pårørende og den udviklingshæmmede.

Vi vil følge op ved:

- Materiale udarbejdes inden udgangen af 2011.

2. Intensivere samarbejdet med virksomheder og Jobcentret.

Konkret vil vi:

- Nedsætte en arbejdsgruppe, der skal undersøge og beskrive de muligheder, der er for direkte kontakt til virksomheder, samt tage initiativ til samarbejde og vidensudveksling med Jobcentret.

Vi vil følge op ved:

- Arbejdsgruppen afrapporterer inden udgangen af 2011 til ledergruppen.

3. Støtte udviklingshæmmede uden behov for en arbejdsidentitet i at skabe deres egen identitet f.eks. ved at dyrke deres interesser som 'et arbejde'

Oplevelsesorienteret modsat arbejdsorienteret identitet.

Ikke alle har brug for en arbejdsidentitet, men kan skabe egen identitet ved at dyrke deres interesser som beskæftigelse.

Konkret vil vi:

Nedsætte en arbejdsgruppe til at analysere, hvor mange udviklingshæmmede, der har dette behov, og hvordan vi kan støtte dem.

Vi vil følge op ved:

Arbejdsgruppen afrapporterer inden udgangen af 2012 til ledergruppen.

Indsatsområde 3:

Arbejde mod at ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede tilbydes en tryk og indholdsrig alderdom.

Udfordringen er den gennemsnitlig længere levetid. Generelt lever vi i Danmark længere i dag end for år tilbage. Dette gælder også for de fysisk og psykisk udviklings-

hæmmede. Samtidig er tilgangen større end afgang. Der kommer med andre ord ikke en tilsvarende nedgang i yngre fysisk og psykisk udviklingshæmmede.

Alderssammensætningen p.t.: Mange mellem 30 og 60 år men ikke mange over 60 år.

Det betyder bl.a.:

- Fysisk og psykisk udviklingshæmmede bliver ramt af de samme sygdomme/skavanker som alle andre ældre borgere, men de har stadigvæk deres udviklingshæmning/hjerneskade, så de er dobbelt ramt.
- Erfaringen viser, at ved hospitalsindlæggelser bliver de fysisk og psykisk udviklingshæmmede borgere meget hurtigt udskrevet. Hospitalspersonalet har svært ved at håndtere dem, og de fleste udviklingshæmmede har det bedst i vante rammer sammen med personale, der kender dem.

Generelt lever danskere længere.
Det gælder også udviklingshæmmede

- Ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede har brug for boliger, som er indrettet, så det er muligt at give den fornødne pleje, hvis det bliver nødvendigt.
- Et varieret aktivitets- og beskæftigelsestilbud til de ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede er fortsat vigtigt, da det er med til at fremme livsglæden og til at forebygge fysiske skavanker og aggressivitet.

Generelt er det vigtigt, at de ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede er omgivet af personale med viden og erfaring i netop deres problemstillinger som ældre både i botilbud og i aktivitets- og beskæftigelsestilbud.

Målet er at sikre, at ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede, selvom de bliver ældre med ældre menneskers skavanker, så vidt det er muligt, kan plejes og aktiveres længst muligt i kendte omgivelser ligesom normalbefolkningen.

(Indsatsen skal ses primært i forhold til botilbud. Men det gælder dog også i forhold til beskæftigelses- /aktivitetstilbud, og fritidstilbud jf. særskilt indsatsområde).

Det vil vi gøre ved:

1. Analysere behovet for ændring i botilbud og hjemmevejledning til fysisk og psykisk udviklingshæmmede på kommunens institutioner.

Konkret vil vi:

- Nedsætte en arbejdsgruppe i 2011 til at analysere behovet for en specialisering i forhold til ældre fysisk og psykisk udviklingshæmmede og i forlængelse her af se på eventuelt behov for fysiske ændringer af bygningsmasse og personale i forhold til at kunne støtte de ældre udviklingshæmmede.

Ældre udviklingshæmmede er dobbelt ramt, de rammes af samme skavanker som alle andre borgere, men er også udviklingshæmmede.

Vi vil følge op ved:

- Arbejdsgruppen skal inden udgangen af 2011 have skabt et beslutningsgrundlag i form af et overblik over behov og et eller flere mulige løsningsforslag.

Indsatsområde 4:

Tilbyde relevante fritidstilbud.

Ligesom normalbefolkningen har mange udviklingshæmmede også behov for at dyrke deres fritidsinteresser og have sociale relationer udenfor hjemmet og beskæftigelsen. Udfordringen er, at ikke alle udviklingshæmmede har mulighed for at udnytte fritidstilbuddene.

Generelt har udviklingshæmmede i forhold til normalbefolkningen et meget struktureret/planlagt fritidsliv. Det er vanskeligt at tilgodese spontane behov.

Generelt får hjemmeboende, der ikke er visiteret til kommunens bo- og beskæftigelsestilbud, som udgangspunkt ikke tilbud om fritidsaktiviteter fra Vejen Kommune. I det omfang der ved konkret planlagte fritidsaktiviteter opstår ledige pladser (fysisk og med mulighed for personalestøtte) får "kendte" borgere tilbud.

Hjemmeboende benytter i et vist omfang fritidsaktiviteter, som udbydes af AOF og lignende.

Blandt de borgere, der er visiteret til Kommunens bo- og beskæftigelsestilbud er der udviklingshæmmede, der har vanskeligt ved at benytte kommunens eksisterende fritidstilbud. Disse kan umiddelbart grupperes i tre grupper:

Udviklingshæmmede har også behov for at dyrke deres fritidsinteresser, og have sociale relationer udenfor hjemmet og beskæftigelsen

- A. En gruppe har lyst til at benytte sig af de eksisterende idrætsklubber og cafeer, men deres manglende sociale kompetencer forhindrer deltagelse i sådanne.
Gruppen er omvendt ikke interesserede i at blive identificeret med synligt udviklingshæmmede og derfor ikke interesserede i de kommunale tilbud.
- B. En anden gruppe har lyst og vil gerne deltage, men støttebehovet er relativt stort.
- C. En tredje gruppe kan kun deltage med massiv støtte og ytrer kun i ringe omfang ønske om at deltage.

Hvordan sikrer vi fritidstilbud, der er relevante for kommunens udviklingshæmmede, og hvilke problemer er der i forhold til at udnytte disse tilbud?

Målet er relevante fritidstilbud til alle voksne udviklingshæmmede borgere - uanset alder og problemstilling.

Det vil vi gøre ved:

1. Undersøge om alle udviklingshæmmede i Vejen Kommune får et ordentligt fritidstilbud

Ledergruppen tager initiativ til, at der arbejdes hen imod, at medarbejderne inden for området får en fælles forståelse af, hvad der er botilbudsopgaver, dagcenter-beskæftigelsesopgaver og fritidsopgaver.

Konkret vil vi:

- Nedsætte arbejdsgrupper med repræsentanter fra de eksisterende bo- og beskæftigelsestilbud for at definere, hvad vi, som fagpersoner, forstår ved et ordentligt fritidstilbud. Ud fra definitionen skal det undersøges, om de udviklingshæmmede får et ordentligt fritidstilbud – set fra brugernes synspunkt og som fagpersoner.

Det er i denne proces vigtigt, at der sker involvering af brugere.

Ledergruppen består af de fire
forstandere samt socialchefen og
souschefen

Der skal ligeledes arbejdes på muligheden for at få et godt samspil med frivillige organisationer, AOF og forældre/pårørende m.v.

Arbejdsgrupperne skal arbejde med, hvordan man kan få en fælles fritidskultur. Der skal ikke kun etableres store flotte fælles arrangementer. Der er også behov for at få gang i naboinvitationer til hjemmebagte boller eller videoaftener.

Vi vil følge op ved:

- Arbejdsgrupperne skal afrapportere til ledergruppen inden udgangen af 2012.

Indsatsområde 5:

Udvikle kommunikationsformerne med de udviklingshæmmede.

Udfordringen er kommunikation med fysisk og psykisk udviklingshæmmede. Udviklingshæmmede er mennesker, der har vanskeligt ved at give udtryk for deres behov og drømme. De kan derudover have problemer med at overskue konsekvenserne af deres valg, og de er meget påvirkelige af andre.

Dette er ikke en ny udfordring. Ifølge servicelovens § 141 skal kommunen tilbyde udarbejdelse af en handleplan. Handleplanen angiver formålet med indsatsen. Disse ajourføres hvert år. Det er vigtigt at implementere kommunikationsformer, der i så høj grad som muligt sikrer, at den udviklingshæmmede får med- og selvbestemmelse på eget liv.

Det er vigtigt med kommunikation der i så høj grad som muligt sikrer, at den udviklingshæmmede får med- og selvbestemmelse på eget liv

Der er behov for en konstant udviklingsproces for hele tiden at blive bedre til at kommunikere med de udviklingshæmmede. Både i forhold til at vide, hvad der giver dem værdi, og hvilke drømme de har, men samtidig uden at give urealistiske forhåbninger til egne og andres formåen i forhold til disse drømme

Målet er:

- løbende at sikre, at personalet får de nødvendige redskaber til at indgå i dialog med den fysisk og psykisk udviklingshæmmede
- at materiale, der bruges ved udarbejdelse af statusbeskriver, er ajourført i forhold til målgruppen.

Kommunikationsudfordringen er både i forhold til:

- udviklingshæmmede uden eller med et begrænset sprog, og
- sprogligt velfungerende udviklingshæmmede, som har svært ved at formulere eller få fortalt om deres ønsker

Det vil vi gøre ved:

1. Løbende at ajourføre materialet til status/handleplaner.

Konkret vil vi:

- Bede alle medarbejdere notere eventuelle forslag til ændringer i materialet til status/handleplaner. Noterne bearbejdes og prioriteres i starten kvartalsvis, på sigt årligt. Initiativtager Bakkegårdsparken.
- Udpege kontaktpersoner, der er ansvarlige for at implementere ændringerne i det enkelte bofællesskab.

Vi vil følge op ved:

- 1 primo 2011 vurderer ledergruppen processen og produktet.
- 2. Være opmærksomme på kommunikationsmetoder og implementere relevante.

Konkret vil vi:

- Efteruddanne medarbejdere på tværs af kommunens bofællesskaber i kommunikationsmetoder i forhold til udviklingshæmmede og deres nærmeste.
- Arbejde på at indføre digitalisering af opnåede oplysninger ved kommunikationen (fagsystem). Dette for at medarbejderne omkring en udviklingshæmmede får et fælles overblik over oplysninger modtaget i forbindelse med den udviklingshæmmede og dennes nærmeste.

Vi vil følge op ved:

- Ledergruppen har inden udgangen af 2010 indført fagsystem.

Sådan viser vi, hvad vi har nået

Minimum efter fire år vurderes, hvorvidt målene i temaplanen for fysisk og psykisk udviklingshæmmede er nået, og om handlingerne virker efter hensigten, som en måde til at nå målet. Herigennem indsamles også erfaringer, som kan danne grundlag for eventuelle ændringer og justeringer i kommende temaplaner.

